

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

P. Virgilio Maronis Æneis

Vergilius Maro, Publius

Antverpiae, 1565

P. Virgilio Maronis Æneidos Lib. II.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69273](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69273)

reginæ verecun-
diam ostendit.

*Primâ que libato *summo tenuis attigit ore.
Tum Bitia dedit increpitans. ille impiger hausit
Spumantem pateram, & pleno se proluit auro.*

Apol. Arg. 12.

*Post alij *proceres. cithara crinitus Iopas
Personat aurata, docuit que maximus Atlas.
Hic canit errantem Lunam, Solis' que labores;*

originem ducē-
tium, si fabulæ
respiciuntur, à
Prometheo, aut
a Deucalione,
& Pyrrha.

*Vnde *hominū genus & pecudes; unde imber, & ignes;
Arcturum, pluuias' que Hyadas, geminos' q. Triones;*

Quid tantum Oceano properent se tingere Soles
Hiberni, vel qua tardis mora noctibus obstet.

*Quid tantum Oceano properent se tingere Soles
Hiberni, vel qua tardis mora noctibus obstet.*

Ingeminant plausum Tyry, Troes' que sequuntur:

Nec non & vario noctem sermone traherat

Infelix Dido, longum' que bibebat amorem,

Multa super Priamo rogitans, super Hectore multa:

Nunc, quibus Aurora venisset filius armis;

Nunc, quales Diomedis equi; nunc, quantus Achilles.

Immo age, & a prima dic hospes origine nobis

Insidias, inquit, Danaum, casus' que tuorum,

Errores' que tuos. nam te iam septima portat

Omnibus errantem terris, & fluctibus æstas.

P. VIRGILII MARONIS

ÆNEIDOS LIB. II.

ARGUMENTVM.

Didus voluntati morem gerēs Aeneas excidij Troiani seriem narrat. 2)
ea est huiusmodi. Græci decimo belli Troiani anno, attritis iam viribus,
virtutiq. diffidentes, ad dolum confugiunt: nocteq. ea, quæ vrbis incen-
dium antecessit, fugam simulantes, circa Tenedum latitant, relicto in
agro Troiano equo ligneo tantæ magnitudinis, vt portis vrbis recipi nõ
posset. eius vtero lectissimū quemque procerū includunt. Troiani par-
tim fraude Sinonis impulsī, partim Laocoontis supplicio territi, diruta
muri parte, equum in arce statuunt. Nocte intempesta Græci à Tenedo 30
profecti, per eam muri ruinā, qua equus erat introductus, vrbem inua-
dunt. Sinon referatos equi vtero armatos emittit. omnia ferro flāmisq.
fœdantur. Aeneas interim ab Hectore in somnis admonetur, vt sibi fu-
ga consulat, deosq. patrios incendio eripiat. Ille tamen, honestam mor-
tem

tem turpi fugã præferens, frustra in arma ruit, satis feliciter primus impetus succedit Troianis, donec Choræbi consiliũ secuti, sumptus Græcorum armis suorum telis obruuntur. Interea Priami regia oppugnatur, Priamusq. ipse à Pyrrho Achilles filio, interficitur. Aeneas itaq. frustra tentatis omnibus, cùm iam nihil spei reliquũ esset, sacra Anchisæ patri committit, eoq. in humeros suos sublato, assumptisque Ascanio filio, Creusãq. vxore, fugã arripit. Græci à tergo insequuntur. in eo tumultu Creusã vxorem amittit: cuius quærendæ causã, per totam urbẽ oberranti, obuia fit vxoris umbra, virumq. mortis suæ certiorẽ facit. ipse ad socios reuertitur; quò iam magnus virorum mulierumq. numerus confluxerat, eius auspiciũ, quocunq. terrarum abducere vellet, sequi paratos.

Aliud argumentum.

19 Cogitur Aeneas bellorum exponere causas,
Graiorumq. dolos, & equum, fraudemque Sinonis,
Excisã que urbem, Priamĩ que miserrima fata;
Utque patrem impositum forti ceruice per ignes
Extulerit, caram que amiserit ipse Creusã.

15 ON TICVERE omnes, * intentique ora
tenebant:

C Inde toro pater Aeneas sic orsus ab alto.
Infandum regina iubes renouare dolorem:
Troianas vt opes, & * lamẽtabile regnum

20 Eruerint Danaĩ; quã que ipse miserrima vidi;
Et quorum pars magna fut. * quis talia fando
Myrmidonum, Dolopum ue, aut * duri miles Vlyssi,
Temperet à lacrymis? & iam nox humida celo
Præcipitat, suadent que cadentia sidera somnos.

25 Sed, si tantus amor casus cognoscere nostros,
Et breuiter Troia supremum audire laborem:
Quãquam animus meminisse horret, luctuq. refugit,
Incipiam: Fracti bello, fatisq. repulsi
Ductores Danaum, tot iam labentibus annis,

30 Instar montis equum diuina Palladis * arte
Aedificant, sectã que intexunt abiete costas:
Votum pro reditu simulant: ea fama vagatur.

Hæc

Homerus Od.
111: & Apollo
nius Arg. 13.Homerus Od.
72.

quia magnum.

Homerus in Il.
142.
non laboriosi,
sed, crudelis.ingeniose: ac si
diceret, consilio
dæ, Troianis
irata.

*Huc delecta virum sortiti corpora furtim
 Includunt caeco lateri; penitus que cauernas.
 Ingentes, uterum que armato milite complent.
 Est in conspectu Tenedos, notissima fama
 Insula, diues opum, Priami dum regna manebant,* 5
*Nunc tantum sinus, & statio male fida carinis.
 Huc se prouecti deserto in litore condunt:
 Nos abiisse rati, & vento petiisse Mycenas.
 Ergo omnis longo soluit se Teucria luctu:
 Panduntur portæ. iuuat ire, & Dorica castra,* 10
*Desertos que videre locos, litus que relictum.
 Hic Dolopum manus, hic seuius tendebat Achilles:
 Classibus hic locus: hic acies certare solebant.
 Pars stupet innuptæ donum exitiale Minervæ,
 Et molem mirantur equi: primus que Tymoetes* 15
*Duci intra muros hortatur, & arce locari;
 Sive *dolo, seu iam Troiæ sic fata ferebant.
 At Capys, & quorum melior sententia menti,
 Aut pelago Danaum insidias, suspecta que dona
 Precipitare iubent, subiectis que vrere flammis,* 20
*Aut terebrare cauas uteri, & tentare latebras.
 Scinditur incertum studia in contraria vulgus.
 Primus ibi ante omnes, magna comitante caterua,
 Laocoon ardens summa decurrit ab arce:
 Et procul, o miseri, que tanta insania, ciues?* 25
*Creditis anectos hostes? aut vlla putatis
 Dona carere dolis Danaum? sic notus Vlysses?
 Aut hoc inclusi ligno occultantur Achii:
 Aut hæc in nostros fabricata est machina muros,* 30
*Inspectura domos, ventura que desuper vrbi:
 Aut aliquis latet error: equo ne credite Teucri.
 Quidquid id est; timeo Danaos & dona ferentes.*
 Sic

vbi ad tempus
 naues stant. por-
 tus autem est,
 vbi hiemant.

Homerus Od.
 70.

quo sunt om-
 nes decepti.

insanotū enim
 est, contra se
 sentire.

Sic fatus, validis ingentem viribus hastam
In latus, in que *feri curvam compagibus aluum
Contorsit. stetit illa tremens: uterò que recusso
Insonnere caue, gemitum que dedere canerne:

5 Et si fata deum, si mens non laua fuisset,
Impulerat ferro Argolicas foedare latebras,
Troia que nunc stares, Priami que arx alta maneres.
Ecce manus iuuenem interea post terga reuinctum
Pastores magno ad regem clamore trahebant

10 Dardanida: qui se ignotum venientibus ultro,
Hoc ipsum ut strueret, Troiam que aperiret Achivis
Obtulerat, fidens animi, atque in vtrunque paratus,
Seu *versare dolos, seu certa occumbere morti.
Vndique visendi studio Troiana iuuentus

15 Circumfusa ruit, certat que illudere capto.
Accipe nunc Danaum insidias, & crimine ab uno
Disce omnes.

Namque, ut conspectu in medio *turbatus inermis
Constitit, atque oculis Phrygia agmina circūspexit;

20 Heu que nunc tellus, inquit, que me equora possunt
Accipere? aut quid iam misero mihi denique restat?
Cui neque apud Danaos usquam locus: & super ipsi
Dardanida insensi *poenas cum *sanguine poscunt.

25 Quo gemitu conuersi animi, compressus & omnis
Impetus: hortamur fari: quo sanguine cretus,
Quid ne ferat, memoret, que sit fiducia capto.

* Ille hæc, deposita tandem formidine, fatur.

Cuncta equidem tibi rex, fuerint quacunque, fatebor,
Vera, inquit, neque me Argolica de gente negabo:

30 Hoc primum: nec, si miserum fortuna Sinonem
Finxit, vanum etiam, mendacem que improba finget.

* Fando aliquid si fortè tuis peruenit ad aures

quadrupedis:
ab eo quòd to-
to corpore fe-
ratur.

exercere.

quasi turbatus:
ut, Exultat A-
mazon, quasi
Amazon.

tormenta, &
mortem.

Homerus in II.

dum fermo
habetur.

Belide

*Belidæ nomen Palamedis: & inçlyta fama
 Gloria: quem falsa sub proditione Pelasgi
 In fontem, infando indicio, quia bella vetabat,
 priuatum, id est mortuum. Demisere neci, nunc * cassum lumine lugent.
 Illi me comitem, & consanguinitate propinquum,
 Pauper in arma pater primis huc misit ab annis.
 Dum stabat regno incolumis, regnum que vigeat
 Consiliis: & nos aliquod nomen que, decus que
 Homerus in Il. 321. Gessimus. * inuidia postquam pellacis Vlyssi
 (Haud ignota loquor) superis concessit ab oris:
 Afflictus vitam in tenebris, luctu que trahebam,
 Et casum insontis * mecum indignabar amici:
 tacitus. Nec * tacui demens: & me, fors si qua tulisset,
 post, impatientia doloris, nec tacui. Si patrios umquam remeassem victor ad Argos,
 Promisi ultorem, & verbis odia aspera moui.
 Homerus in Il. 124. * Hinc mihi prima mali labes: hinc semper Ulysses
 Criminibus terrere nouis: hinc spargere voces
 In vulgum ambiguas, & querere conscius arma.
 subaudi, me destinat aræ. Nec requieuit enim, * donec Calchante ministro.
 Sed quid ego hæc autem nequidquã ingrata renouo?
 Quid ue moror? si oēs vno ordine habetis Achiuos:
 Id que audire sat est: iam dudum sumite poenâs.
 Homerus in Il. 7. * Hoc Ithacus velit, & magno mercentur Atreidæ.
 Tum vero ardemus scitari, & querere causas,
 Ignari scelerum tantorum, artis que Pelasgæ.
 Homerus in Il. 152. Prosequitur pauitans, & ficto pectore fatur:
 * Sape fugam Danai Troia cupiere relicta
 Moliri, & longo fessi discedere bello.
 Fecissent que utinam. sape illos aspera ponti
 Interclusit hiems, & terruit Auster euntes.
 pro, aere, poetica licentia. Precipue, cum iam hic trabibus contextus acernis
 Staret equus, toto sonuerunt * athere nimbi.*

Suspensi

Suspensi Eurypilum scitatum oracula Phœbi
Mittimus: is que adytis hæc tristia dicta reportat.

Sanguine placastis ventos, & virgine caesa,
Cum primum Iliacas Danaï venistis ad oras:

5 Sanguine querendi reditus, animâ que litandum
Argolica. vulgi que vox ut venit ad aures;
Obstupere animi, gelidus que per ima cucurrit
Ossa tremor, cui fata *parent, quem poscat Apollo.

Hic Ithacus vatem magno Calchanta tumultu
10 Protrahit in medios: *que sint ea numina diuûm,
Flagitat. & mihi iam multi crudele canebant
Artificis scelus, & taciti ventura videbant.
Bis quinos filet ille dies, tectus que recusat
Prodere voce sua quemquam, aut opponere morti.

15 Vix tandem magnis Ithaci clamoribus actus,
Composito *rumpit vocem, & me destinata re.
Assensere omnes, & que sibi quisque timebat
Vnius in miseri exitium conuersa tulere.

Iam que dies infanda aderat. mihi sacra parari,
20 Et falsæ fruges, & circum tempora vitta.
Eripui (fateor) leto me, & vincula rupi;
Limoso que lacu per noctem obscurus in vluâ
Delitui, dum vela darent, si fortè dedissent.
Nec mihi iam patriam antiquam spes vlla videndi,

25 Nec dulces natos, exoptatum que parentem:
Quos illi fors ad pœnas ob nostra reposcent
Effugia, & culpam hanc miserorum morte piabunt.
Quod te, per superos, & conscia numina veri,
Per si qua est, que restat adhuc mortalibus vsquam

30 Intemerata fides, oro, miserere laborum
Tantum, miserere animi non digna ferentis.
His lacrymis vitam damus, & miserescimus *ultro.

mortem.

quis debeat im-
molari. & nu-
mina pro ora-
culis posuit.

pro, erumpit in
vocem. & dictum
est per contra-
rium. rumpitur
enim filium,
non vox: ut,
Quid me alta
silia cogis
rumpere? voce
autem rumpe-
re, est tacere.

non sponte, (iam
enim rogati
erant) sed, in-
super.

Ipse.

*Ipse viro primus manicas, atque arcta leuari
Vincla iubet Priamus, dictis que ita fatur amicis.*

Homerus in
ll. 1 10.

*Quisquis es, amissos hinc iam obliuiscere Graios:
Noster eris, *mihique hac ediffere vera roganti.*

Quò molem hanc immanis equi statuere? quis auctor?

Quid ue petunt? que religio? aut que machina belli?

*Dixerat ille dolis instructus, & arte Pelasga,
Sustulit exutas vinclis ad sidera palmas.*

vel ararū, quas
fugit: vel solem
lunamq. signi-
ficat.

Vos aeterni *ignes, & non violabile vestrum

Testor numen, ait: vos aræ, enses que nefandi

Quos fugi, vittæ que deum, quas hostia gessi:

Fas mihi Graiorum sacrata resolvere iura:

Eas odisse viros, atque omnia ferre sub auras,

ob ea, quæ latet
in equo.

Si qua *tegunt: teneor patria nec legibus ullis.

Tu modo promissis maneas, seruata que serues

Troia fidem; si vera feram, si magna rependam.

Omnis spes Danaum, & coepti fiducia belli

Palladis auxilium semper stetit; impius ex quo

propter Palame-
dem ipse astu
to consilio in-
terfectum.

Tydidem, sed enim scelerum que *inuentor Vlysses,

Fatale aggressi sacrato auellere templo

Palladium, cæcis summa custodibus arcis,

Corripuere sacram effigiem, manibus que cruentis

Virgineas ausi diua contingere vittas.

Ex illo fluere, ac retro sublapsa referri

Spes Danaum, fractæ vires, auersa dea mens.

Nec dubiis ea signa dedit Tritonia monstris.

Vix positum castris simulacrum: arsere coruscæ

Luminibus flamma arrectis: salsus que per artus

Sudor ut: ter que ipsa solo (mirabile dictu)

Emicuit, parmam que ferens, hastam que trementem.

Ex templo tentanda fuga canit equora Calchas,

Nec posse Argolicis excindi pergama telis,

Omnia

pro, reöciliens

quod ita factū
est.arte expressis,
non spöte fluctibus.anguis, aquarū
sunt; serpentes,
terratum; dra-
cones, tēplorū.

Omina ni repetant Argis, numen' que *reducant,
 Quod pelago, & curuis secum aduexere carinis.
 Et nunc, quod patrias vento petiere Mycenae,
 Arma, deos' que parant comites, pelago que remenso
 5 *Improuisi aderunt, ita digerit omnia Calchas.
 Hanc pro Palladio moniti, pro numine laeso
 Effigiem statuere, nefas quæ triste piaret.
 Hanc tamen immensam Calchas attollere molem
 Roboribus textis, calō que educere iussit,
 10 Ne recipi portis, aut duci in mœnia possit,
 Neu populum antiqua sub religione tueri.
 Nam, si uestra manus violasset dona Mineruæ;
 Tum magnum exitium (quod di prius omē in ipsum
 Conuertant) Priami imperio, Phrygibus que futurū.
 15 Sin manibus uestris uestram adscendisset in urbem;
 Vltro Asiam magno Pelopeia ad mœnia bello
 Venturam, & nostros ea fata manere nepotes.
 Talibus insidiis, periuri' que arte Sinonis
 Credit a res, capti que dolis, lacrymis' que *coactis,
 20 Quos neque Tydides, nec Larissæus Achilles,
 Non anni domuere decem, non mille carinae.
 Hic aliud maius miseris, multo' que tremendum
 Obiicitur magis, atque improuida pectora turbat.
 Laocoon ductus Neptuno sorte sacerdos
 25 Sollemnes taurum ingentem mactabat ad aras.
 Ecce autem gemini à Tenedo tranquilla per alta
 (Horresco referens) immensis orbibus *anguis
 Incumbunt pelago, pariter que ad litora tendunt:
 Pectora quorum inter fluctus arrecta, iubæ que
 30 Sanguineæ exsuperant undas; pars cetera pontum
 Pone legit, sinuat' que immensa volumine terga.
 Fit sonitus spumante salo: iam' que arua tenebant;

C

Arden-

mobilibus. nul
 lum enim ani-
 mal tam celeri-
 ter linguā mo-
 uet: vt triplicē
 habere videat-
 tur, cū vna sit.

Ardentes que oculos suffecti sanguine, & igni,
 Sibila lambebant linguis *vibrantibus ora.
 Diffugimus visu exangues: illi agmine certo
 Laocoonta petunt: & primum parua duorum
 Corpora natorum serpens amplexus uterque
 Implicat, & miseros morsu depascitur artus.
 Post ipsum auxilio, subeuntem, ac tela ferentem
 Corripiunt, spiris que ligant ingentibus. & iam
 Bis medium amplexi, bis collo squamea circum
 Terga dati, superant capite, & cervicibus altis. 10
 Ille simul manibus tendit diuellere nodos,
 Perfusus sanie vittas, atro que veneno,
 Clamores simul horrendos ad sidera tollit:
 Quales mugitus, figit cum saucius aras
 Taurus, & *incertam excussit cernice securim. 15
 At gemini lapsu delubra ad summa dracones
 Effugiunt, seuæ que petunt Tritonidis arcem:
 Sub pedibus que deæ, clypei que sub orbe teguntur.
 Tum vero tremefacta nouus per pectora cunctis
 Insinuat pauor, & scelus expendisse merentem 20
 Laocoonta ferunt; sacrum qui cuspide robur
 Laferit, & tergo sceleratam intorserit hastam.
 Ducendum ad sedes simulacrum, *orandæ que diuæ
 Numina, conclamant.
 Diuidimus muros, & mœnia pandimus urbis. 25
 Accingunt omnes operi, pedibus que rotarum
 Subiiciunt lapsus, & stupea vincula collo
 Intendunt. scandit fatalis machina muros,
 Feta armis. circum pueri, innuptæ que puella
 *Sacra canunt, funem que manu contingere gaudent. 30
 Illa subit, mediæ que minans illabitur urbi.
 O patria, o diuum domus Ilium, & *inclita bello
 Mœnia

dubie illisam,
 quia certā tau-
 ro mortem nō
 attulerit.

Homerus in Il.
 9.

hymnos.

quia Troiani
 totam Mysiam
 superarunt.

Mœnia Dardanidum, quater ipso in limine porta
Substitit, atque utero sonitum quater arma dedere.

Instamus tamen immemores, caci que furore;
Et monstrum infelix sacrata sistimus arce.

5 Tunc *etiam fatis aperit Cassandra futuris
Ora, *dei iussu non unquam credita Teucris.
Nos delubra deum miseri, quibus ultimus esset
Ille dies, festa velamus fronde per urbem.

Vertitur interea calum; & ruit Oceano nox,
10 *Inuoluens umbra magna terram que, polum que,
Myrmidonum que dolos: fusi per mœnia Teucris
Conticuere: sopor fessos complectitur artus.
Et iam Argiua phalanx instructis nauibus ibat
A Tenedo, tacita per amica silentia luna,

15 Litora nota petens: *flammas cum regia puppis
Extulerat; fatis que deum defensus iniquis,
Inclusos utero Danaos, & pinea furtim
Laxat claustra Sinon. illos patefactus ad auras
Reddit equus, lati que cauo se robore promunt

20 Tisandrus, Sthenelus que duces, & dirus Ulysses,
Demissum lapsi per funem, Athamas que, Thoas que,
*Pelides que Neoptolemus, primus que Machaon,
Et Menelaus, & ipse doli fabricator Epeus.
Inuadunt urbem somno, vino que sepultam.

25 Caduntur vigiles; portis que patentibus omnes
Accipiunt socios; atque agmina conscia iungunt.
Tempus erat, quo *prima quies mortalibus agris
Incipit, & dono diuum gratissima serpit.

In somnis ecce ante oculos maestissimus Hector
30 Visus adesse mihi, largos que effundere fletus,
Raptatus bigis, ut quondam, ater que cruento
Pulvere, per que pedes traiectus lora tumentes.

C 2

Hei

vt antea saepe.
Apollinis, qui
fidem sustulit
vera dicenti,
coitus promissi
spe frustratus.

Homerus in II.
90.

more militiae
vt, Dat clarum
puppi signum.

non, Pelei filius
sed nepos, ex
Achille patre.

describit primam
noctis partem.

Hei mihi, qualis erat, quantum mutatus ab illo
Hectore, qui redit exuvias indutus Achillis,
Vel Danaum Phrygios iaculatus puppibus ignes:
Squalentem barbam, & concretos sanguine crimes,
Vulnera que illa gerens, quæ circum plurima muros 5
Accepit patrios: *ultro flens ipse videbar
Compellare virum, & mastas expromere voces.
O lux Dardania, spes o fidissima Teucrum,
Quæ tanta tenuere moræ? quibus Hector ab oris
Exspectate venis? ut te post multa tuorum 10
Funera, post varios hominum que, urbis que labores
Defessi aspiciamus? quæ caussa indigna serenos
Ecce davit vultus? aut cur hæc vulnera cerno?
Ille nihil, nec me quærentem vana moratur:
Sed grauitèr gemitus imo de pectore ducens, 15
Heu fuge nate dea, te que his, ait, eripe flammis,
Hostis habet muros: ruit alto à culmine Troia.
*Sat patria; Priamò que datum, si pergama dextra
Defendi possent, etiam hac defensa fuissent.
Sacra, suos que tibi commendat Troia penates. 20
Hos cape fatorum comites: his mœnia quære;
Magna pererrato statues quæ denique ponto.
Sic ait, & manibus vittas, Vestam que potentem,
Aeternum que adytis effert penetrabilibus ignem.
Diuerso interea miscentur mœnia luctu: 25
Et magis atque magis (quanquam secreta parentis
Anchise domus, arboribus que oblecta *recessit)
Clarescunt sonitus, armorum que ingruit horror.
Excitior somno, & summi fastigia recti
Ascensu supero, atque arreclis auribus asto: 30
In segetem veluti cum flamma furentibus austris
Incidit, aut rapidus montano flumine torrens
Sternit

Homerus in ll.
269.

Homerus in
ll. 245.

quia ratio exige
bat, ut loqueretur
ille, qui venerat.

ab honestate fu
gam suadet.

longe abfuit.

Sternit agros, sternit fata læta, boum' que labores,

Præcipites que trahit silvas: stupet inscius alto

* Accipiens sonitum saxi de vertice pastor.

Tum vero manifesta fides, Danaum' que patescunt

5 Insidia. iam Deiphobi dedit ampla ruinam,

Vulcano superante, domus: iam proximus ardet

Vcalegon: Sigæa igni freta læta relucent.

Exoritur clamor que virum, clangor' que tubarum.

Arma * amens capio: nec sat rationis in armis:

10 Sed glomerare manum bello, & concurrere in arcem

Cum focus ardent animi: furor, irâ que mentem

Præcipitant, pulcrum' que mori succurrit in armis.

Ecce autem telis Panthus elapsus Achivum,

Panthus Otriades, arcis, Phœbi que sacerdos,

15 Sacra manu, victos' que deos, paruum' que nepotem

Ipsè trahit, cursu que amens ad litora tendit.

Quo res summa loco Panthu? quam prendimus arcem?

Vix ea fatuus eram gemitu cum talia reddi:

Venit summa dies, & ineluctabile tempus

20 Dardaniæ: fuimus Troes: fuit Ilium, & ingens

Gloria Teucrorum. ferus omnia Iuppiter Argos

Transtulit. incensa Danai dominantur in urbe.

Ardus armatos * melius in mœnibus astans

Fundit equus, victor' que Sinon incendia miscet

25 Insultans, portis alij bipatentibus adsunt,

Millia quot magnis numquam venere Mycenis.

Obsedere alij telis angusta viarum

Oppositi. stat ferri acies mucrone corusco

Stricta, parata neci: vix primi prælia tentant

30 Portarum vigiles, & * cæco Marte resistunt.

Talibus Otriada dictis, & numine diuum

In flammis, & in arma feror: quò tristis Erynnis,

C 3

Quò

Homerus in II.

45.

qui nec somnis
credidi, nec re-
bus aspectis. vel
Amens, vt in a-
troci, subitâ que
re: quali, pertur-
batus, inops cõ-
silij.

vbi fuerat atx.

no turno præ-
lio.

- Quò fremitus vocat, & sublatus ad aethera clamor.
 Addunt se socios Riphæus, & maximus armis
 Iphitus, oblatis per lunam, Hypanis' que, Dymas' que,
 Et lateri agglomerant nostro, iuuenis' que Chorcebus
 Mygdonides: illis qui ad *Troiam forte diebus
 Venerat, insano Cassandra incensus amore;
 Et *gener auxilium Priamo, Phrygibus' que ferebat;
 *Infelix, qui non sponsæ præcepta parentis
 Audierat.
 Quos ubi confertos audere in proelia vidi,
 Incipio super his: Iuuenes, fortissima *frustra
 Pectora, (si vobis audentem extrema cupido
 Certa sequi, quæ sit rebus fortuna, videtis:
 Excessere omnes, adytis, aris' que relictis,
 Di, quibus imperium hoc steterat) succurritis urbi
 Incensæ; moriamur, & in media arma ruamus:
 Vna salus victis, nullam sperare salutem.
 Sic *animis iuuenum furor additus: inde, lupi ceu
 Raptores atra in nebula, quos improba ventris
 Exegit cacos rabies, catuli' que relictis
 Faucibus expectant siccis; per tela, per hostes
 Vadimus haud dubiam in mortem, mediæ que tenemus
 Urbis iter: nox atra *caua circumuolat umbra.
 Quis cladem illius noctis, quis funera fando
 Explicet? aut possit lacrymis æquare labores?
 Urbs antiqua ruit, multos dominata per annos:
 Plurima per' que vias sternuntur inertia passim
 Corpora, per' que domos & religiosa decorum
 Limina; *nec soli pœnas dant sanguine Teucris:
 Quondam etiam victis redit in præcordia virtus:
 Victores' que cadunt Danaï. crudelis ubique
 Luctus, ubique pavor, & *plurima mortis imago.
 Primus

Homerus in
Il. 143.

Homerus in Il.
58.

Homerus in
Il. 185.

refertur ad in-
ferius verbum,
Succurritis.

Homerus Il. 16

Homerus in Il.
156.

naturale. n. est,
vt obscurum
omne sit con-
cauum.

Homerus in Il.
159.

varia mortis
genera signifi-
cat.

Primus se Danaum magna comitante caterua
 Androgeos offert nobis, socia agmina credens,
 Inscius, atque ultro verbis compellat amicis:
 Festinate viri: nam qua tam sera moratur
 5 Segnities? alij rapiunt incensa, *ferunt que
 Pergama: vos celsis nunc primum à nauibus itis.
 Dixit, & extemplo (neque enim responsa dabantur
 Fida satis) *sensit medios delapsus in hostes.
 Obstupuit, retro que pedem cum voce repressit.
 10 *Improvisum aspris veluti qui sentibus anguem
 Pressit humi nitens, trepidus que repente refugit
 Attollentem iras, & carula colla tumentem:
 Haud secus Androgeos visu tremefactus abibat.
 Irruimus, densis & circumfundimur armis,
 15 Ignaros que loci passim, & formidine captos
 Sternimus: *adspirat primo fortuna labori.
 Atque hic exsultans successu, animisq. Chorœbus,
 O socij, quâ prima, inquit, fortuna salutis
 Monstrat uer, quâ que ostēdit se dextra sequamur:
 20 Mutemus chypeos, Danaum que insignia nobis
 Aptemus, dolus, an virtus, quis in hoste requirat?
 Arma dabunt ipsi, sic fatus: deinde comantem
 Androgei galeam, chypei que insigne decorum
 Induitur, lateri que Argiium accommodat ensē.
 25 Hoc Riphens, hoc *ipse Dymas, omnis que iuuenus
 Lata facit: spoliis se quisque recentibus armat.
 Vadimus immisti Danais, haud numine nostro.
 Multa que per cacam congressi praelia noctem
 Conserimus; *multos Danaum demittimus Orca.
 30 Diffugiunt alij ad naues, & litora cursu
 Fida petunt: pars ingentem formidine turpi
 Scandunt rursus equum, & nota conduntur in aluo.

C 4

*Heu

Homerus in
ll. 5.Homerus in
ll. 110.Homerus in ll.
30.

fauet. vnde &
 fauor aura di-
 citur: vt illud,
 Gaudens popu-
 lanbus auris.

multi hic di-
 stinguunt. vt
 sit, Ego Aeneas,

Homerus in ll.
3.

Homerus in Il. * *Heu nihil inuitis fas quemquam fidere diuis.*
84. 129.

*Ecce traheretur passis Priameia virgo
Crinibus a templo Cassandra, adytis que Minerva,
Ad calum tendens ardentia lumina frustra;
Lumina: nam teneras arcebant vincula palmas.
Non tulit hanc speciem furiosa mente Chorcebus,
Et sese medium iniecit * moriturus in agmen.
Consequimur cuncti, & densis incurrimus armis.
Hic primum ex alto delubri culmine telis
Nostrorum obruimur, oritur que miserrima cedes
Armorum facie, & Graiarum errore iubarum.
Tum Danaï gemitu, atque erepta virginis ira,
Vndique collecti inuadunt, acerrimus Ajax,
Et gemini Atridæ, Dolopum que exercitus omnis.*

Homerus in Il. *Aduersi rupto ceu quondam turbine venti*
92.

*Confligunt Zephyrus que, Notus que, & letus eois
Eurus equis: stridunt siluæ, sæuit que tridenti
Spumeus, atque imo Nereus ciet æquora fundo.
Illi etiam, si quos obscura nocte per umbram
Eudimus insidiis, tota que agitauimus vrbe,
Apparent: primi clypeos, * mentita que tela
Agnoscent, atque ora sono discordia signant.
Ilicet obruimur numero: primus que Chorcebus
Penelei dextra diuæ armipotenti ad aram
Procumbit: cadit & Riphens; iustissimus vnus
Qui fuit in Teucris, & seruantissimus equi:
Dus aliter visum. pereunt Hypanis que, Dymas que,
Confixi a sociis: nec te tua plurima * Panthu
Labentem pietas, nec Apollinis infula texit.
Iliaci cineres, & flamma extrema meorum,
Tæstor, in occasu vestro nec tela, nec vllas
Vitauisse * vices Danaum, & si fata fuissent*

neglecta vita.
refertur enim
ad affectum di-
micantis.

simulata, quæ
nos esse Græcos
mentiebantur.

vocatiuus græ-
cus.

pugnæ, id est
pericula.

Vt

*Vt caderem, meruisse manu diuellimur inde
Iphitus, & Pelias mecum: quorum Iphitus auo
Iam grauior, Pelias & vulnere tardus Vlyssi.
Protinus ad sedes Priami clamore vocati.*

5 *Hic vero ingentem pugnam; ceu cetera nusquam*

Homerus in Il.
172.

Bella forent, nulli tota morerentur in urbe;

Sic Martem indomitum, Danaos q. ad tecta ruentes

Homerus in
Il. 135.

Cernimus, obsessum q. acta testudine limen.

Herent parietibus scale: postes que sub ipsos

10 *Nituntur gradibus, clypeos que ad tela sinistris*

Protecti obuiunt, prensant fastigia dextris.

Dardanida contra, turres, ac tecta domorum

Culmina conuellunt, (his se, quando ultima cernunt,

Extrema iam in morte parant defendere telis)

15 *Auratas que trabes, veterum decora alta parentum,*

Deuoluunt. alij strictis mucronibus imas

Obsedere fores: has seruant agmine denso.

*Instaurati animi regis succurrere tectis,

Homerus in
Il. 70.

Anxilio que leuare viros, vim que addere victis.

20 *Limen erat, caeca que *fores, & peruius usus*

quia paucis no
ta, ideo caeca.

Tectorum inter se Priami, postes que relictis

A tergo: infelix qua se, dum regna manebant,

Sapius Andromache ferre in comitata solebat

Ad soceros, & auo puerum Astyanacta *traherat.

quasi puerum.

25 *Euado ad summi fastigia culminis, unde*

Tela manu miseri iactabant irrita Teucris.

*Turrin in precipiti stantem, summis que sub astra

Homerus in
Il. 137.

Eductam tectis, unde omnis Troia videri,

Et Danaum solita naues, & Achaica castra,

30 *Aggressi ferro circum, qua summa labantes*

Iuncturas tabulata dabant, conuellimus altis

Sedibus, impulimus que. ea lapsa repente ruinam

Cum sonitu trahit, & Danaum super agmina late
 Incidit. ast alij subeunt: nec saxa, nec ullum
 Telorum interea cessat genus.

Vestibulum ante ipsum, primò que in limine Pyrrhus
 Exsultat, telis, & luce coruscus athena:

Homerus in ll.
 140.

* Qualis ubi in lucem coluber mala gramina pastus,
 Frigida sub terra tumidum quem bruma tegebat,
 Nunc positus novus exuviis, nitidus que iuuenta,
 Lubrica conuoluit sublato pectore terga

Arduus ad solem, & linguis micat ore trifulcis.

Vna ingens Periphas, & equorum agitator Achilles

a Scyro infula,
 vna de Cycladibus.

Armiger Autumedon. vna omnis * Scyria pubes
 Succedunt tecto, & flammis ad culmina iactant.

Ipsè inter primos correpta dura bipenni

Limina perrumpit, postes que à cardine vellit

Aeratos: iamque, excisa trabe, firma cauauit

Robora, & ingentem lato dedit ore fenestram.

Apparet domus intus, & atria longa patescunt:

Apparent Priami, & veterum penetralia regum:

Armatos que vident stantes in limine primo.

camerata tecta.

At domus interior gemitu, miserò que tumultu

Miscetur: penitus que * caua plangoribus aedes

Femineis ululant: ferit aurea sidera clamor.

Tum pauide tectis matres ingentibus errant,

Amplexa que tenent postes, atque oscula figunt.

Hom. ll. 135.

* Instat vi patria Pyrrhus: nec claustra, nec ipsi

Custodes sufferre valent: labat ariete crebro

Ianua, & emoti procumbunt cardine postes.

Fit. via vi: rumpunt aditus, primos que trucidant

Immissi Danaï, & late loca milite complent.

Homerus in
 ll. 122.

Non sic, aggeribus ruptis cum spumeus amnis

Exiit, oppositas que euicit gurgite moles:

Fertur

- Fertur in arua furens cumulo, campos' que per omnes
 Cum stabulis armenta trahit. vidi ipse furentem
 Cede Neoptolemum, geminos' que in limine Atridas:
 Vidi Hecubā, centū que nurus, Priamum' q. per aras,
 5 Sanguine fœdantem, quos ipse sacrauerat, ignes.
 Quinquaginta illi thalami, spes tanta nepotum,
 Barbarico postes auro spoliis' que superbi
 Procubuerunt: tenent Danaï, quā deficit ignis.
 Forsitan, & Priami fuerint que fata, requiras.
 10 Urbis ubi capta casum, conuulsa' que vidit
 Limina tectorum, & *medium in penetralibus hostē; in mediis ædi-
 bus.
 Arma diu senior desueta tremantibus ævo
 Circumdat nequidquam humeris, & inutile ferrum
 Cingitur, ac densos fertur moriturus in hostes.
 15 Aedibus in mediis, *nudo' que sub ætheris axe
 Ingens ara fuit, iuxta' que veterrima laurus,
 Incumbens aræ, atque umbra complexa penates.
 Hic Hecuba, & nata nequidquam altaria circum,
 Præcipites atra cœu tempestate columba,
 20 Condense, & diuūm amplexæ simulacra tenebant.
 Ipsum autem sumptis Priamum iuuenilibus armis
 Ut vidit, que mens tam *dira, miserrime coniux,
 Impulit his cingi telis? aut quò ruis, inquit?
 Non tali auxilio, nec defensoribus istis
 25 Tempus eget; non, si ipse meus nunc afforet Hector.
 Huc tandem concede. hæc ara tuebitur omnes:
 Aut moriere simul. sic ore effata, recepit
 Ad sese, & sacra longæuū in sede locauit.
 Ecce autem elapsus Pyrrhi de cede Polytes,
 30 Vnus natorum Priami, per tela, per hostes
 Porticibus longis fugit, & vacua atria lustrat
 Saucius. illum ardens infesto *vulnere Pyrrhus
 Inse-

sub dio, quod
impluuium di-
citur.

proprie: quasi,
decorum ita, in-
fusa.

pro telo posuit

Insequitur, iam iamq. manu tenet, & premit hasta.
 Ut tandem ante oculos euasit, & ora parentum,
 Concidit, ac multo vitam cum sanguine fudit.

manifesta.

Hic Priamus, quanquã in* media iam morte tenetur,
 Non tamen abstinuit, nec voci, irã que pepercit.

At tibi pro scelere, exclamat, pro talibus ausis

Dy, si qua est celo pietas, quã talia curet,

Persoluant grates dignas, & premia reddant

Debita, qui nati coram me cernere letum

Fecisti, & patrios fœdasti funere vultus.

Homerus in Il.
174.

At non ille, satum quo te mentiris, Achilles

Talis in hoste fuit Priamo: sed iura, fidemque

Supplicis erubuit, corpusque exangue sepulcro

Reddidit Hectoreum, me que in mea regna remisit.

inutile, sine vi.

Sic fatus senior, telumque *imbelle sine ictu

Coniecit: rauco quod protinus are repulsum,

Et summo chypei nequidquam umbone pependit.

Cui Pyrrhus: referes ergo hæc, & nuntius ibis

Pelida genitori: illi mea trista facta,

non responden-
tem moribus
patriis.

* Degeneremque Neoptolemum narrare memento:

Nunc morere hæc dicens, altaria ad ipsa trementem

Traxit, & in multo lapsantem sanguine nati:

Implicuitque comam laua, dextraque coruscum

Extulit, ac lateri capulo tenuis abdidit enses.

Hæc finis Priami fatorum: hic exitus illum

Sorte tulit, Troiam incensam, & prolapsa videntem

Pergama, tot quondam populis, terris que superbum

imperauerat
Phrygiæ, &
Mygdoniæ.
ideo regnator
Asiæ vocatur.

* Regnatorem Asia: iacet ingens litore truncus,

Anulsumque humeris caput, & sine nomine corpus.

At me tum primum saeuus circumstetit horror.

Obstupui: subiit cari genitoris imago,

Vt regem equanum crudeli vulnere vidi

Vitam

- Vitam exhalantem: subiit deserta Creusa,
Et direpta domus, & parui casus Iuli.
Respicio, & quæ sit me circum *copia, lustro.* de exercitu lo-
Deseruere omnes defessi; & corpora saltu quitur.
Ad terram misere, aut ignibus ægra dedere.
- *Iam que adeo super vnus eram, cum limina Vestæ* Homerus in
Seruantem, & tacitam secreta in sede latentem Il. 1. 1.
Tyndarida adspicio. dant clara incendia lucem
Erranti, passim que oculos per cuncta ferenti.
- 10 Illa sibi infestos euersi ob Pergama Teucros,
Et pœnas Danaum, & deserti coniugis iras
Permetuens, Troæ, & patriæ communis Erynnis,
Abdiderat sese, atque aris inuisa sedebat.
Exarsere ignes animo: subit ira, cadentem*
- 15 Vlcisci patriam, & sceleratas sumere pœnas.
Scilicet hæc Spartam incolumis, patriasq. Mycenas
Adspiciet? partò que ibit regina *triumpho?* quasi, de vobis
Coniugium que, domumq., patres, natos que videbit, victis.
Iliadum turba, & Phrygiis comitata ministris?
- 20 Occiderit ferro Priamus? Troia arserit igni?
Dardanium toties sudarit sanguine litus?
Non ita. namque, etsi nullum memorabile nomen
Feminea in pœna est, nec habet victoria laudem,
Extinxisse nefas tamen, & sumpsisse merentis*
- 25 Laudabor pœnas: animum que explese inuabit
Vltricis flamma, & cineres satiassè meorum.
Talia iactabam, & furiata mente ferebar:
Cum mihi se, non ante oculis tam clara, videndam
Obtulit, & pura per noctem in luce refulsit*
- 30 Alma parens, confessa deam, qualis que videri
Cælicolis, & quanta solet; dextra que prehensum
Continuit; roseò que hæc insuper addidit ore.* quæ Helenæ
ictum minaba-
tur.

Nate,

Nate, quis indomitas tantus dolor excitat iras?
 Quid furis? aut quonam nostri tibi cura recessit?
 Non prius adspicies, ubi fessum atate parentem
 superuiuat. Liqueris Anchisen? *superet coniux ne Creusa,
 Ascanius' que puer? quos omnes undique Graia
 Circum errant acies, & ni mea cura resistat,
 Iam flamma tulerint, inimicus & hauserit ensis.
 Homerus in Il. 32. *Non tibi Tyndaridis facies inuisa Lacana,
 Culpatus ue Paris, verum inclementia diuum
 Has euertit opes, sternit' que à culmine Troiam.
 Adspice. (nanque omnem, que nunc obducta tuenti
 Mortales hebetat visus tibi, & humida circum
 Caligat, nubem eripiam: tu ne qua parentis
 Iussa *time, neu praeceptis parere recusa)
 veretur, ne im- Hic, ubi disiectas moles, auulsa' que saxis
 petanti sibi fu- Hic, ubi disiectas moles, auulsa' que saxis
 gam nō pateat. Hic, ubi disiectas moles, auulsa' que saxis
 Homerus in Il. 129. Saxa vides, misto' que vndantem puluere fumum,
 Neptunus muros, magnò que emota tridenti
 Fundamenta quatit, totam' que a sedibus urbem
 Eruiat. hic *Iuno Scaas sauisissima portas
 quæ fugam prima tenet, socium' que furens à nauibus agmen
 vetaret. Ferro accincta vocat.
 Iam summas arces Tritonia, respice, Pallas
 Insedit, nimbo effulgens, & Gorgone seua.
 Ipse pater Danaïs animos, vires que secundas
 Sufficit: ipse deos in Dardana suscit at arma.
 sape celeriter. *Eripe nate fugam, sinem' que impone labori.
 Nusquam abero, & tutum patrio te limine sistam.
 Dixerat, & spissis noctis se condidit umbris.
 Apparent dira facies, inimicá que Troia
 Numina magna Deum.
 Tum vero omne mihi visum considerare in ignes
 Ilium, & ex imo verti Neptunia Troia:

Ac veluti, summis antiquam in montibus ornum
Cum ferro accisam, crebris que bipennibus instant
Eruere agricolæ certatim: illa usque minatur,

Homerus in Il.
46.143.

Et tremefacta comam concusso vertice nutat;
5 Vulneribus donec paullatim euicta, supremum
Congemuit, traxit que iugis auulsa^{*} ruinam.

aliarū arborū.

Descendo, ac ducente Deo, flammam inter, & hostes
Expeditior: dant tela locum, flammæ que recedunt.

Ast, ubi iam patriæ peruentum ad limina sedis,

10 Antiquas que domos; genitor quem tollere in altos
Optabam primum montes, primum que petebam,

Abnegat excisa vitam producere Troia,

Exilium que pati. vos o, quibus^{*} integer cui

Sanguis, ait, solida que suo stant robore vires,

15 Vos agitate fugam.

Me si cælicola voluissent ducere vitam,

Has mihi seruassent sedes. satis una, super que

Vidimus excidia, & capta superanimus urbi.

Sic o sic positum affati discedite corpus.

quia non est in-
teger sanguis
in senibus: in
quibus eū minui
per ætatē, phy-
fici dicunt. vn-
de illis tremor.

20 Ipse manu mortem inueniam: miserebitur hostis,

Exuuias que petet: facilis iactura sepulcri est.

Iam pridem inuisus diuis, & inutilis annos

Demoror, ex quo^{*} me diuūm pater, atq. hominū rex

Fulminis afflauit ventis, & contigit igni.

de Veneris con-
cubitu glorian-
tem.

25 Talia perstabat memorans fixus que manebat.

Nos contra effusi lacrymis: coniux que Creusa,

Ascanius que, omnis que^{*} domus, ne vertere secum

Cuncta pater, satō que vrgenti incumbere vellet.

Abnegat, incepto que, & sedibus heret in ysdem.

pro familia po-
sui: vt Cicero
ad Atticū: Tota
domus te salu-
tat.

30 Rursus in arma feror, mortem que miserrimus opto.

Nam quod consilium, aut que iam fortuna dabatur?

Me ne efferre pedem genitor te posse relicto

Spera-

*Sperasti? tantum' que nefas patrio excidit ore?
 Si nihil ex tanta superis placet vrbe relinqui;
 Et sedet hoc animo; periturá que addere Troia
 Té que, tuos que iuuat: patet isti ianua leto:
 Iam' que aderit multo Priami de sanguine Pyrrhus 5
 Natum ante oro patris, patrē qui obruncat ad aras.
 Hoc erat alma parens, quòd me per tela, per ignes
 Eripis, ut medijs hostem in penetrabilibus, ut que
 Ascanium' que, patrē' que meum, iuxta' que Creusam,
 Alterum in alterius maētatos sanguine cernam? 10
 Arma viri, ferte arma: vocat lux vltima victos:
 Reddite me *Danais: sinite instaurata reuisam
 Prælia numquam omnes hodie moriemur inulti.
 Hic *ferro accingor rursus, clypeo' que sinistram
 Infertabam aptans, me' que extra tecta ferebam. 15
 Ecce autem complexa pedes in limine coniux
 Hærebat, paruum' que patri tendebat Iulum:
 Si periturus abis: & nos rape in omnia tecum.
 Sin aliquam expertus sumptis spem ponis in armis:
 Hanc primùm tutare domum, cui *paruus Iulus 20
 Cui pater, & coniux quondam tua dicta relinquitur?
 Talia vociferans gemitu tectum omne replebat:
 Cùm subitum, dictū que oritur mirabile monstrum:
 Nam' que manus inter, mæstorū' que ora parentum,
 Ecce leuis summo de vertice visus Iuli 25
 Fundere lumen apex, tactū que innoxia molli
 Lambere flamma comas, & circum tempora *pasci.
 Nos panidi trepidare metu, crinem' que flagrantem
 Excutere, & sanctos restinguere fontibus ignes:
 At pater Anchisēs oculos ad sidera letus 30
 Extulit, & calo palmas cum voce tetendit.
 Iupiter omnipotens, precibus si flecteris ullis,
 * Adspi-*

quibus me ma-
ter eripuit.

Homerus in Il.
70.

Homerus in Il.
70.
epitheto com-
mendat atatē.

crelere.

- * *Adspice nos: hoc tantum: & si pietate meremur,* intuentes enim
Da deinde auxilium pater, atque hac omina firma. dij iuuant.
- Vix ea fatus erat senior, subito que fragore*
Intonuit *leuum, & de caelo lapsa per umbras prosperum.
- 5 *Stella facem ducens multa cum luce cucurrit.*
Illam summa super labentem culmina tecti,
Cernimus *Idæa claram se condere silua, vbi erat Aeneæ
domus.
scintillis reli-
ctis.
- * *Signant em' que vias. tum longo limite sulcus*
Dat lucem, & latè circum loca sulphure fumant.
- 10 *Hic verò victus genitor, se tollit ad auras,*
Affatur' que deos, & sanctum sidus adorat. Homer. in
Il. 268.
Iam iã nulla mora est: sequor, & qua ducitis, adsum.
Dij patrij seruate domum, seruate nepotem:
Vestrum hoc auguriũ, vestro' q. in numine Troia est.
- 15 *Cedo equidem, nec nate tibi comes ire recuso.*
Dixerat ille: & iam per moenia clarior ignis
Auditur, propius que æstus incendia voluunt.
 * *Ergo age care pater ceruici imponere nostræ:* quia iam con-
sensisti.
Ipse subibo humeris, nec me labor iste grauabit,
- 20 *Quo res cunque cadent, vnum, & commune periclũ,*
Vna salus ambobus erit. mihi paruus Iulus
Sit comes, & longè seruet vestigia coniux.
Vos famuli, que dicam, animis aduertite vestris.
- Est vrbe egressis tumultus, templum' que vetustum*
 25 *Deserta *Cereris, iuxta que antiqua cupressus,* bene Cereris fa-
num ante vrbe
facit esse: quia
dea rustico-
rum est.
Relligione patrum multos seruata per annos.
Hanc ex diuerso sedem veniemus in vnam.
Tu genitor cape sacra manu, patrios' que penates.
Me, bello è tanto digressum, & cæde recenti,
- 30 *Attrectare nefas, donec me flumine viuo*
Abluero.
Hæc fatus, latos humeros, subiecta que colla

D

Veste

Vestē super, fuluī que insternor pelle leonis,
 Succedo que oneri. dextra se paruus Iulus
 Implicuit, sequitur que patrem non passibus equis.
*dixit iam, Arboribusque obte-
ceta recessit.* Ponē subitū coniux, ferimur per *opaca locorum:
 Et me, quem dudum non vlla iniecta mouebant, 5
 Tela, neque aduerso glomerati ex agmine Gray,
 Nunc omnes terrent auræ, sonus *excitat omnis
consternat. Suspensum, & pariter comitū que, onerū que timentē.
 Iam que propinquabam portis, omnem que videbar
 Euasisse viam subito cum creber ad aures 10
 Visus adesse pedum sonitus, genitor que per umbram
 Prospiciens, nate, exclamat, fuge nate, propinquant:
 Ardentes clypeos, atque æra micantia cerno.
 Hic mihi nescio quod trepido malè numen amicū
 Confusam eripuit mentem. namque auiā cursū 15
 Dum sequor, & nota excedo regione viarum,
 Heu misero coniux fato ne erepta Creusa
 Substitit, errant ne via seu lassā resedit,
tantum enim umbram eius vidit. Incertum: nec post oculis est *reddita nostris:
 Nec prius amissam respexi, animū que reflexi, 20
 Quam tumulum antiquæ Cereris, sedem que sacratā
 Venimus. hic demum collectis omnibus, una
 Defuit, & comites, natū que, virū que fefellit.
 Quem non incusavi amens, hominū que, deorū que?
 Aut quid in euersa vidi crudelius vrbe? 25
 Ascaniū, Anchisem que patrem, Teucros que penates
sic & lib. 1. dixit, in conuexio nemorum. Commendo socijs, & *curua valle recondo:
 Ipse urbem repeto, & cingor fulgentibus armis.
 Stat casus renouare omnes, omnem que reuerti
 Per Troiam, & rursus caput obiectare periculis. 30
 Principio muros, obscurā que limina portæ,
 Quā gressum extuleram, repeto, & vestigia retro
 Obser-

- Observata sequor per noctem, & * lumine lustro.*
Horror ubique animos, simul ipsa silentia terrent.
Inde, domum si fortè pedem, si fortè tulisset,
Me refero. irruerāt Danai, & tectū omne tenebant.
- 5 *Ilicet ignis edax summa ad fastigia vento*
Voluitur: exuperant flammæ: firit æstus ad auras.
Procedo ad * Priami sedes, arcem' que reuiso.
Et iam porticibus vacuis Iunonis asylo,
Custodes lecti Phoenix, & dirus Vlysses
- 10 *Predam adseruabant. huc undique Troia gaza*
Incensis erepta adytis, mensæ' que deorum,
Crateres' que auro solidi, * captiuâ' que vestis
Congeritur. pueri, & pauide longo ordine matres
Stant circum.
- 15 ** Ausus quin etiam voces iactare per umbram,*
Impleui clamore vias: mestus' que Creusam
Nequidquam ingeminans, iterum' q. iterū' q. vocati.
Querenti, & tectis urbis sine sine furenti
Infelix simulacrum, atque ipsius umbra Creusæ
- 20 *Visa mihi ante oculos, & nota maior imago.*
Obstupui, steterunt' que comæ, & vox faucibus hæsit.
Tum sic affari, & curas his demere dictis.
Quid tantum insano iuuat indulgere labori,
O dulcis coniux? non hæc sine numine diuūm
- 25 ** Eueniunt: nec te comitem hinc asportare Creusam*
Fas: haud ille finit superi regnator olympi.
Longa tibi exsilia, & vastum maris æquor arandū.
Ad terram Hesperiam venies: ubi Lydius, arua
Inter opima virūm, leni fluit agmine Tybris.
- 30 *Illic res lætæ, regnum' que, & regia coniux*
Parta tibi. lacrymas dilecta pelle Creusæ.
Non ego Myrmidonum sedes, Dolopū ue superbas

oculis circuita-
spicio.

patris Creusæ.

captiuorum.

contra salutem
meam, qui eu-
perem latere.

Hom. in Il. 2.

hic versus, vt
Seruius anti-
mauertit,
abundat vna
syllab si tollas
hinc, rectè ha-
bebit.

*Adspiciam, aut Graijs seruitum matribus ibo,
Dardanis, & diuæ Veneris nurus:*

Sed me magna deum genitrix his detinet *oris.

Iam que vale, & nati serua communis amorem.

Hæc ubi dicta dedit, lacrymantem, & multa volentem,

Dicere, deseruit, tennes que recessit in auras.

Ter conatus ibi collo dare brachia circum:

*Ter frustra comprehensa manus effugit imago,
Par leuibus ventis, volucris que simillima somno.*

Sic demum socios, consumpta nocte, reuiso:

*Atque hic ingentem comitum affluxisse nouorum
Inuenio, admirans numerum, matres que, viros que,
Collectam exsilio pubem, miserabile vulgus.*

Vndique conuenere, animis, opibus que parati,

In quascunque velim pelago deducere terras.

Iam que iugis summa surgebat lucifer Ida,

Ducebat que diem, Danaï que obsessa tenebant.

Limina portarum, nec spes *opis vlla dabatur.

Cessi, & sublato montem genitore petiui.

P. VIRGILII MARONIS

ÆNEIDOS LIBER III.

ARGUMENTVM.

Euerfa Troia, Aeneas, collectis suorū reliquijs, quæ cædi, flammisq. supererant, paratq. apud Antandrum viginti nauium classe, primū in Thraciā defertur: vbi cum futuræ vrbis fundamenta poneret, territus Polydori à Polymnestore dæsi prodigijs, Delū petit, cōsul-
toq. ibi Apollinis oraculo, cum antiquam gentis suæ matrē, hoc est primam originis suæ terrā repetendam didi-isset, falsa Anchisæ patris interpretatione adductus, Cretā contendit. Verū cum ibi quoque, positis iam mœnibus, grauissima peste exagitatetur, in somnis monitus à dijs penatibus, relicta Creta, Italiam petit. Ibi suborta tēpestas, primū ad Strophades insulas appulsus, ab Harpyis infestatur, mox Actium delatus, in honorem Apollinis ludos celebrat, inde Coreyrā præteruectus Epirum tenet, quæ id tēporis Heleno Priami filio parebat, cui post Pyrri cædem Andromache in coniugium cesserat. Helenus Aeneā hospitio excipit, omniq. humani-
tatis